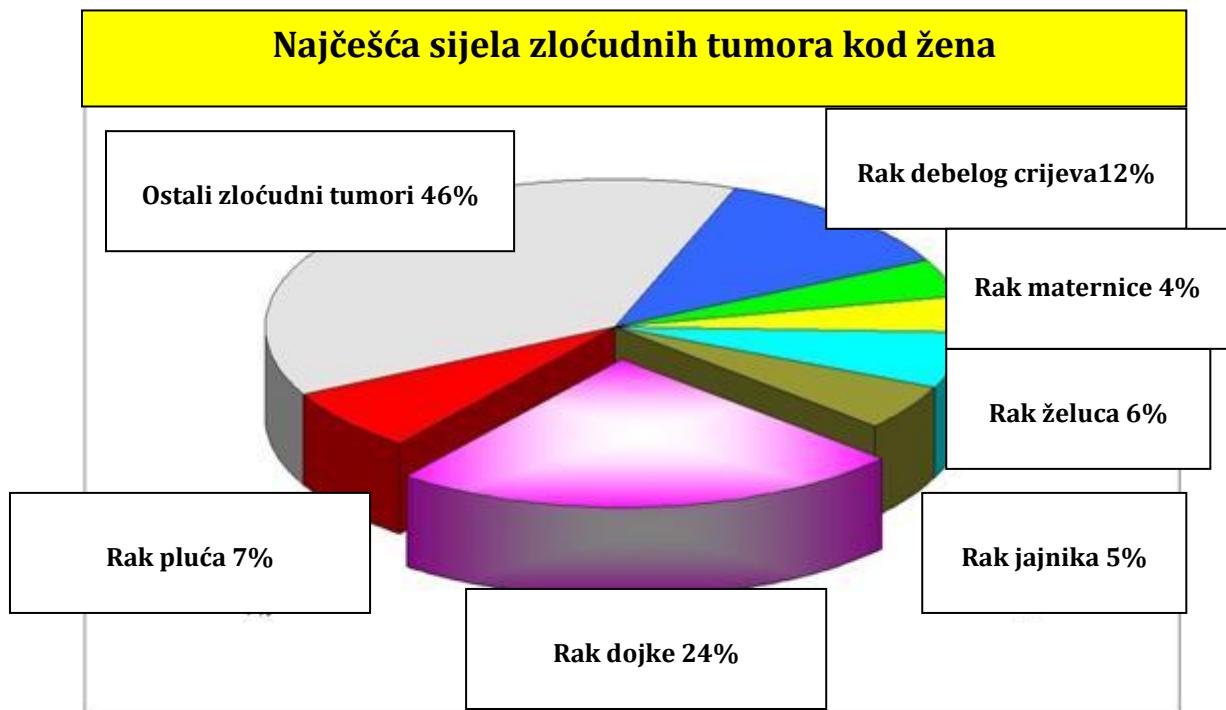

Incidencija

Pišu: mr.sc. Ivo Trogrlić i Dragan Trogrlić
Firma „Dren“, Žepče
tel/fax: 00387-(0)32-881-774, 00387-61-461-517

Svake godine se u svijetu dijagnosticira više od 1 000 000 novih slučajeva raka dojke, a oko 400 000 žena godišnje izgubi bitku sa ovim oboljenjem. Rak dojke je najčešći zloćudni tumor u žena i od njega najviše oboljevaju žene sjeverne Amerike i zapadne i sjeverne Europe, dok je najmanji procenat oboljelih zabilježen među ženama Kine i Japana. Najčešći uzrok smrti kod žena su bolesti srca i krvnih sudova, međutim kod žena starosti od 35 do 60 godina najčešći uzrok smrti je rak dojke. Žene, uz rak dojke najčešće oboljevaju od raka debelog crijeva, pluća, jajnika i želuca i na ovih pet zloćudnih tumora otpada oko 54% svih oblika raka koji se dijagnosticiraju kod žena (*slika 1*).

Rak dojke u BiH

Ne postoje službeni podaci o tome koliko žena u BiH godišnje oboli od raka dojke, ali prema onim neslužbenim u našoj zemlji se svake godine dijagnosticira oko 1350 novih slučajeva, dok njih oko 500 svake godine umre od ove bolesti. Ovaj broj je sigurno veći, ali dok god u BiH ne bude postojao jedinstven registar za rak, kako dojke tako i zloćudnih tumora drugih organa i tkiva, neće se imati tačan uvid u razmjere ovog problema. Registar za rak na nivou države omogućuje praćenje incidencije (učestalost) i mortaliteta (broja umrlih od raka) i poređenjem podataka iz prehodnog perioda dobija se uvid o tome da li se broj oboljelih od nekog zloćudnog tumora smanjuje ili je, što je češće, u porastu. Na osnovu ovih podataka planiraju se i provode mjere u cilju smanjenja broja oboljelih. Osim toga postojanje jedinstvenog registra za rak preduslov je početka

organizovanih programa ranog otkrivanja raka dojke u BiH što bi spasilo živote mnogih žena jer je pad smrtnosti od raka dojke zabilježen je u svim zemljama koje su počele sa organizovanim programima ranog otkrivanja raka dojke. Razlog tome leži u činjenici da je liječenje ove bolesti uspješnije kad se rak otkrije u ranom stadiju i procenat izliječenih žena kod kojih se rak otkrije u njegovoj početnoj fazi iznosi oko 97%.

Kad bi kojim slučajem ovo naše anemično društvo počelo sa programima ranog otkrivanja raka dojke prvo što bi se desilo bilo bi veliko povećanje novodijagnosticiranih slučajeva. U ovom slučaju radilo bi se o prividnom porastu učestalosti raka dojke i to bi se desilo zbog toga što bi mnogi zloćudni tumori bili otkriveni u njihovom ranom stadiju. Kod nas većina žena ide liječniku kad samopregledom otkrije neko povećanje na dojci. Treba napomenuti da se u 8 od 10 slučajeva kad žene otkriju neku nepravilnost na dojci, radi o bezopasnoj izraslini, a samo se u preostala dva slučaja (20%) dodatnim pretragama dijagnosticira rak. Ustanovljeno je da raku dojke koji je moguće otkriti mamografijom, treba u prosjeku oko dvije godine rasta da bi dostigao veličinu kad se može napipati, tako da ne treba posebno naglašavati u kojoj su prednosti žene u čijim zemljama postoje programi za rano otkrivanje raka dojke.

Program ranog otkrivanja raka dojke

Registar za rak bi nam omogućio da izračunamo i stopu smrtnosti oboljelih od pojedinih oblika raka. Na taj način bismo, između ostalog, imali uvid u to sa kakvim se uspjehom naši liječnici liječe rak, jer bismo dobijene podatke mogli porediti sa sličnim u drugim zemljama koje imaju registar za rak. Stopa smrtnosti se izračunava tako da se broj umrli od raka nekog organa pomnoži sa stotinu i podijeli sa brojem svih oboljelih od te vrste raka. Stopa smrtnosti se obično mjeri unutar jedne godine i izražava se procentima. Tako recimo, prema podacima iz 2003. godine, u SAD je te godine rak pankreasa dijagnosticiran u 30 700 stanovnika, a iste te godine od te bolesti umrlo ih je 30 000 što znači da stopa smrtnosti od ovog zloćudnog tumora iznosi visokih 97,7%. Broj oboljelih žena od raka dojke u SAD 2003. godine iznosio je 212 600, a iste te godine od njega je umrlo 40 200 žena, tako da je stopa smrtnosti od raka dojke u SAD 18,9%. Treba napomenuti da SAD već više od 20 godina provodi program ranog otkrivanja raka dojke i ovim programom je obuhvaćeno više od 60% žena. U Finskoj u kojoj je programom ranog otkrivanja raka dojke obuhvaćeno preko 90% žena, stopa smrtnosti je još niža. U SAD, Kanadi i nekim zemljama zapadne Europe u toku su slični programi za rano otkrivanje raka prostat. U SAD je recimo u 2003.g. obolilo 220 900 muškaraca od raka prostate, a umrlo ih je 28 900, tako da je stopa smrtnosti od ovog oblika raka svega 13%.

U Hrvatskoj ne postoji program ranog otkrivanja raka dojke, ali zato postoji državni registar za rak i prema podacima iz ovog registra 2002. godine od raka dojke oboljelo je 2286 žena, a iste godine od te bolesti je umrlo njih 804, tako da je u Hrvatskoj stopa smrtnosti od raka dojke iznosila 35%. Ono što upada u oči je velika razlika u stopama smrtnosti između žena u SAD i žena u Hrvatskoj. U BiH ne postoje ovi podaci tako da se o broju oboljelih žena i stopi smrtnosti može samo nagađati, ali može se pretpostaviti da je stopa smrtnosti vjerovatno veća nego u Hrvatskoj. Ako neslužbene podatke o broju oboljelih i umrlih od raka dojke prihvatimo kao tačne, tada dobijemo da je stopa smrtnosti od tog oboljenja u BiH oko 37%. Ako stopu smrtnosti u BiH upredimo sa onom u SAD (18,9%) dolazimo do zaključka da kod nas dvostruko više žena umire od raka dojke. Iz prezentiranih podatak vidjeli smo da ni u Hrvatskoj stanje nije puno bolje. Razlozi ovako male smrtnosti od raka dojke u SAD djelimično se mogu objasniti boljom

zdravstvenom zaštito, dok je najvažniji razlog to da u svim zemljama koje imaju programe ranog otkrivanja raka dojke veliki broj tumora biva otkriven u njihovoj ranoj fazi kad je rak moguće izliječiti u gotovo 100% žena.